

Predhovor k celému cyklu a 1. časť

Ústrednou témou Božieho slova je vzťah medzi Bohom a človekom. Človek stvorený na Boží obraz dostáva do svojej správy všetko tvorstvo na planéte Zem. Všetko stvorené je veľmi dobré. Človek má osobný vzťah a spoločenstvo so svojím Stvoriteľom. Následne vlastnou dobrovoľnou voľbou človeka dochádza k vzbure a neposlušnosti a všetko to veľmi dobré sa pokazí. Prichádza Boží trest, kľatba, smrť a porušenie do celého stvorenstva. Do tejto situácie, keď všetko vyzerá navždy stratené, Boh dáva sľub o záchrane cez semeno ženy (1. Mojžišova 3:15). Boh tým už vtedy ukázal, že je nielen svätý a spravodlivý, ale je aj Bohom milosti.

Človek sa rozmnožil a osídlil zem. Spolu s tým sa ale rozmnožil i ľudský hriech, ľudská zloba a vzburá. Dosiahli také rozmery, že Boh sa rozhodol svet zničiť, zahradiť vodami potopy. Súd sa skutočne aj udial. Spolu so súdom Boh opäť prejavil aj svoju milosť. Noach (Noe) a jeho rodina našli milosť v Božích očiach. Tým všetko tvorstvo dostáva nový začiatok. Vtedajší svet zahynul, ale svet po potope dostal novú príležitosť vďaka Božej zmluve s Noachom.

Pri novom začiatku Boh opäť dáva ľuďom poverenie množiť sa a zaplniť zem na Božiu slávu. Ľudstvo si však zvolilo opak. Namiesto osídlenia zeme si volilo zhromaždiť sa na jednom

mieste, a to v jednom konkrétnom meste – Babylone. Namiesto oslávenia Boha si človek zvolil oslávenie samého seba vybudovaním veľkého mesta a veže, ktorá by dosiahla až do nebies, do sféry prebývania Boha. A tak opäť prichádza Boží trest. Tentoraz vo forme zmätenia jazykov a vzniku národov, ktoré sa následne rozptýlia po celej tvári Zeme.

Boh má stále v úmysle zachrániť ľudstvo a mať ľud, ktorému bude Bohom. Spomedzi všetkých ľudí si vyvolil Abraháma a oddelil ho pre svoje ciele. Dal mu zaslúbenie, že v ňom budú požehnané všetky čelade zeme. Toto zaslúbenie sa týka spasenia ľudí zo všetkých národov. Je veľmi dôležité, aby sme rozumeli tomu, že keď Boh pred mnohými storočiami dal toto zaslúbenie Abrahámovi, mal na pamäti aj nás, uverivších z pohanov. Zapísané Božie slovo ukazuje, ako Boh zjavuje a realizuje svoj plán spasenia v dejinách ľudstva.

Boh dal Abrahámovi, po ňom aj Izákovi a po ňom aj Jakobovi (Izraelovi) aj zaslúbenia, ktoré sa špecificky týkajú izraelského národa. Takto do Božieho plánu spásy ľudstva pozoruhodne vchádza jeden zvláštny národ. Je to izraelský národ, Abrahámov, Izákovo a Jakobovo fyzické potomstvo. Izraelský národ, ako zaslúbené semeno Abrahámov (fyzické potomstvo, fyzické semeno v množnom čísle), mal splniť úlohu „Božieho syna“ a prostredníka spásy pre všetky národy. V tejto úlohe zásadným spôsobom a definitívne zlyhal pre svoju neposlušnosť a tvrdé srdce. Muselo prísť skutočné, pravé zaslúbené semeno Abrahámov (zaslúbený potomok v jednotnom čísle), Ježiš Kristus, skutočný Boží syn, aby naplnil všetky zaslúbenia zmluvy, ktorú Boh uzavrel s Abrahámom, Izákom a Jákobom. Potrebujeme správne porozumieť, aké postavenie dostal izraelský národ pred príchodom Krista, akú úlohu mal tento národ zohrať a akú úlohu nakoniec zohral. Potrebujeme porozumieť aj tomu, aké postavenie má izraelský národ po Kristovom príchode, v ére cirkvi zo Židov i pohanov, a čo ho ešte čaká v budúcnosti. Potrebujeme porozumieť, ako sa zaslúbenia dané Abrahámovi na tomto národe vyplnili a ako ďaleko tieto zaslúbenia presahujú tento zvláštny, Bohom vyvolený národ.

1. časť

Zmluva zaslúbení

Úvod

A zaslúbenia boli povedané Abrahámovi a jeho semenu. Nehovorí: I semenám,

ako keby ich bolo mnoho, ale hovorí ako o jednom: I tvojmu semenu, ktorým je Kristus.

Galatským 3:16

A ak ste vy Kristovi, tak ste semenom Abrahámovým a podľa zaslúbenia dedičmi.

Galatským 3:29

Ani preto, že sú semä Abrahámovo, nie sú všetci deťmi, ale:

V Izákovi sa ti bude volať semä, to jest,

nie deti tela sú deťmi Božími, ale deti zaslúbenia počítajú sa za semä.

Rímskym 9:7-8

Z Písma vieme, že Abrahám, pôvodným menom Abram, mal veľa potomkov. Narodil sa mu syn Izmael, ktorý sa veľmi rozmnožil. Vzišli z neho národy, dvanásť kniežat. Aj zo syna Izáka vzišli národy. Z Abrahámovho vnuka Ezava vzišiel veľký národ (Edom). Izraelský národ, ako potomkovia Jakoba, Abrahámovho vnuka, a jeho dvanástich synov, má Abraháma ako svojho praotca. Novozmluvné písma považujú za kľúčovú skutočnosť, že Pán Ježiš je potomok Abraháma a zaslúbené semeno. Nový zákon nazýva všetkých veriacich v evanjelium deťmi Abrahámovými.

Božie zaslúbenia dané Abrahámovi

Keď dal Boh Abramovi príkaz opustiť svoju otčinu (1. Mojžišova 12:1), dal mu ho spolu so zaslúbeniami (1. Mojžišova 12:2-3): „A učiním ťa veľkým národom a požehnám ťa a zvelebím

tvoje meno, a budeš požehnaním“, „a budú požehnané v tebe všetky čelade zeme“. V týchto zaslúbeniach si všimnime, že nielenže sa má Abram prenáramne rozmnožiť, takže bude z neho veľký národ, ale dokonca v ňom budú požehnané všetky čelade zeme. To, že Abrahám bude mať veľa prirodzených potomkov, je zrozumiteľné. Ako v ňom budú požehnané všetky čelade zeme, sa v Písme odhaľuje postupne a úzko súvisí s Božím plánom spásy. Starozmluvné písma to odkrývajú v náznakoch, novozmluvné písma to odkrývajú a vysvetlia otvorene a naplno.

Abram poslúchol – poslúchol vo viere. Opustil svoju otčinu a putoval tam, kam ho Boh viedol. Dôveroval Bohu, a preto urobil všetko, čo mu Boh prikázal. Boh priviedol Abrama do krajiny Kanaán.

Čas plynie, Sáraraj, Abramova manželka, je neplodná. S Abramom stále nemajú deti. Vo vojne s kráľmi, ktorí zajali Lota, Abram zvíťazil a oslobodil Lota. Po tom, ako sa stretol s Melchisedekom, kráľom Sálema (1. Mojžišova 14), sa Boh ukáže Abramovi vo videní (1. Mojžišova 15). Hospodin potvrdzuje Abramovi platnosť a nemennosť zaslúbenia: „... ten, ktorý vyjde z tvojho života, ten bude tvojím dedičom“ (1. Mojžišova 15:4). Hospodin vyviedol Abrama von, ukázal mu nočnú oblohu a znova obnovil a potvrdil zaslúbenie hojného potomstva: „Nože pozri hore na nebo a spočítaj hviezdy, ak ich budeš môcť spočítať. A potom mu riekol: Tak bude tvoje semä“ (15:5). Boh opätovne potvrdil, že Abramovho potomstva, „semena“, bude veľké, nespočítateľné množstvo.

Hneď za týmto potvrdením zaslúbenia Písmo hovorí, že Abram uveril Hospodinovi. Uveril, aj keď okolnosti jeho života a života Sarari tomu nenasvedčovali, aj keď už začal vo viere klesať. Abram uveril a bolo mu to počítané za spravodlivosť (1. Mojžišova 15:6). Toto je kľúčová udalosť a skutočnosť, na ktorej novozmluvné zjavenie vysvetľuje ospravedlnenie z milosti skrze

samotnú vieru – Bohom počítanú spravodlivosť z viery (Rímskym 4. kapitola).

Božia zmluva s Abrahámom

Hneď po tom, ako Abram uveril a ako mu Boh započítal vieru za spravodlivosť, pripomenul Boh Abramovi, že ho práve preto vyviedol zo zeme Chaldejov a voviedol do Kanaánu, aby mu dal zaslúbenú zem do trvalého dedičstva: „... aby som ti dal túto zem, aby si ju zdedil trvale“ (1. Mojžišova 15:7). Hospodin svoje zaslúbenia následne spečatil tým, že uzavrel s Abramom zmluvu (15:9-21).

Obsah zmluvy s Abramom (verš 18) je takýto: „Tvojmu semenu som dal túto zem...“, pričom zem je presne definovaná zemepisne (verš 18-21). Je to krajina Kanaán. Predmetom zmluvy s Abramom je to, že Abramovo semeno (potomok alebo potomstvo) zdedí zem. Abramovi je teda zmluvne garantovaná nielen zaslúbená zem, ale aj potomok/potomstvo (semeno). Od tohto okamihu sú zaslúbenia nielen zaslúbené, ale navyše potvrdené aj zmluvou. Táto zmluva je postavená na zaslúbeniach. Nie je podmienená ničím na strane Abrama. Boh v tejto zmluve zaväzuje sám seba, že Abramovi vyplní jemu dané zaslúbenia. Tým, že vyplnenie zaslúbení nie je podmienené žiadnou zmluvnou poslušnosťou na strane Abrama, je táto zmluva zmluvou povahy (charakteru, podstaty) milosti. Táto zmluva sa týka vyplnenia Božích zaslúbení, je na nich postavená, preto by sme ju mohli nazvať aj „zmluvou zaslúbení“ – a presne takto ju nazývajú aj novozmluvné písma (Efezským 2:12).

Súčasťou zaslúbení je aj to, že Abram bude mať – zo svojej vlastnej rodovej línie – potomka

alebo potomstvo (alebo aj oboje, čo však odhalujú až novozmluvné písma), ktorý/ktoré bude dedičom (15:4). Neskôr (1. Mojžišova 17. kapitola) Boh túto zmluvu opätovne potvrdí a rozšíri aj na Abrahámovu semeno (potomka/potomstvo) v nasledujúcich Abrahámových pokoleniach. Kvôli charakteru tejto zmluvy ju budeme „pracovne“ nazývať aj „abrahámovská zmluva“. Zdôraznime ešte raz, že abrahámovská zmluva je zmluva charakteru milosti a je postavená na zaslúbeniach.

Potvrdenie zmluvy s Abrahámom a jej rozšírenie na Abrahámovu semeno po pokoleniach

Keď mal Abram už 99 rokov, opäť sa mu zjavil Hospodin (1. Mojžišova 17:1) a potvrdil mu zaslúbenia, ktoré mu bol dal už predtým. Potvrdil mu aj zmluvu: „A dám svoju zmluvu, aby bola medzi mnou a medzi tebou, a rozmnožím ťa prenáramne“ (1. Mojžišova 17:2); „Ja som, hľa, moja zmluva je s tebou, a budeš otcom mnohých národov“ (17:4); „Učiním to, aby si sa náramne rozplodil a učiním ťa v národy a kráľovia vyjdú z teba“ (17:6). Pri potvrdení zmluvy dal Boh Abramovi (čo znamená „Vysoký otec“) nové meno Abrahám („Otec množstva“), pretože mu zaslúbil, že bude otcom mnohých národov (17:5). Boh pri tejto udalosti rovnako premenoval aj Sárju, ktorá dostala nové meno Sára. Boh tiež nariadil, že zaslúbený syn sa bude volať Izák (17:19).

Pri tejto príležitosti Boh zmluvu s Abrahámom dokonca rozšíril (17:7-9), aby platila nielen medzi Bohom a Abrahámom, ale aj medzi Bohom a Abrahámovým semenom (potomkom či potomstvom) po ich pokoleniach (generáciách): „A postavím svoju zmluvu medzi sebou a medzi tebou a medzi tvojím semenom po tebe, po ich pokoleniach, za večnú zmluvu, aby som ti bol Bohom i tvojmu semenu po tebe. A dám tebe i tvojmu semenu po tebe zem tvojho pohostinstva, celú zem Kanaánovu za večné državie, a budem im Bohom“ (17:7-8). Obsahom či predmetom tejto potvrdenej a rozšírenej abrahámovej zmluvy je nielen to, že zaslúbené semeno dostane zaslúbenú zem, ale aj to, že zaslúbenému semenu bude Boh ich Bohom. Už samotná táto formulácia naznačuje, že zaslúbenia i zmluva sú zamerané na založenie a uskutočnenie zmluvného vzťahu medzi Bohom a Božím ľudom (Jeremiáš 24:7, 32:38; Ezechiel 11:20, 14:11, 34:24, 37:23; Zachariáš 8:8; Židom 8:10, 11:16).

Následné Božie konanie s Abrahámom, jeho synmi a jeho vnukmi poodhalí a novozmluvné písma nakoniec vyložia, že:

1) tieto zasľúbenia a táto zmluva sa týkajú inak zasľúbeného semena ako potomka v jednotnom čísle,

2) a inak zasľúbeného semena ako potomstva, čiže potomkov v množnom čísle.